– Lager et politisk landskap

Kunstneren Andreas Bennin inviterer til debatt om Forsvarsbyggs prosjekt på Dovrefjell

Kunstneren Andreas Bennin savner diskusjon rundt prosjektet med å få Hjerkinn skytefelt tilbake til naturen. - La naturen hele seg selv, sier han.

Av Ingunn Aagedal Schinstad
ias@gd.no
Mobil 992 53 020

TANKEVEKKENDE: – Forsvarsbygg sier de lager robuste økosystemer på Dovre, men hele opplegget er veldig kunstig. En gravemaskinfører sa at hun var vant til å jevne ut bakken der han jobbet. På Hjerkinn skal han rufse til landskapet slik at det ser naturlig ut, sier kunstneren Andreas Bennin.
Foto: Andreas Benin

DOVRE/LILLEHAMMER: Lørdag åpner en utstilling i Lillehammer Kunstmuseum med tittelen Til Dovre faller. Kunstneren Andreas Benin, er ansvarlig for utstillingen som tar utgangspunkt i arbeidet Forsvarsbygg har gjort på skytefeltet på Hjerkinn på Dovre.

– Jeg vil sette søkelys på noen problemstillinger jeg mener ikke har vært framme i denne saken, sier Bennin.

– La naturen innhente seg selv

Forsvarsbygg omtaler oppdraget på Dovre som norgeshistoriens mest omfattende naturrestaureringsprosjekt. Siden 1923 har et 165 kvadratkilometer stort område mellom Dombås og Oppdal vært øvingssted for Forsvaret og NATO. Forsvarsbygg har fått i oppdrag av staten å slette sporene etter den militære aktiviteten på Dovrefjell, og lage et landskap som er i pakt med omgivelsene. Etter planen skal arbeidet være ferdig i 2021. Hele området skal tilbakeføres til vill og uberørt natur. På grunn av faren for eksplosjoner, benyttes fjernstyrte maskiner og annen høyteknologi i arbeidet. Bennin synes prosjektet i liten grad har vært gjenstand for debatt og vil vise det fram fra en litt annen synsvinkel.

– Jeg mener at hvis målet er å gjenskape naturen, hadde det vært bedre å fjerne de farlige gjenstandene fra landskapet og la naturen innhente seg selv!

Natur i bunkeren

På utstillingen får publikum blant annet se en av anleggsmaskinene som blir brukt i arbeidet på Dovre. Bennin mener dumperen er et illustrerende symbol på prosjektet.

– Det er paradoksalt å se hvordan den store førerløse dumperen kjører rundt på vidda for å jevne sporene etter militær aktivitet med jorden og legge grunnlaget for den nye, ville naturen. Dumperen er dekorert et stort bilde av et fjellandskap med moskusokser og teksten «Back to nature», og så sitter det en mann i en eksplosjonssikker bunker og fjernstyrer den, sier Bennin.

Fylkesarkeolog Espen Finstad, åpner utstillingen som i hovedsak foregår på brua mellom den nye og gamle delen av museet. Utstillingen, som bare barer noen uker, består blant annet av en videoinstallasjon og noen eksemplarer av de 27.000 vierbuskene som skal plasseres i naturen på Hjerkinn.

VIL GI ET NYTT PERSPEKTIV: Kunstner Andreas Bennin og konservator Cecilie Skeide.
Foto: Ingunn Aagedal Schinstad

- Utsletter historien

Professor Hans- Jørgen Wallin Weihe skal holde et innlegg, og Bennin fortelle om prosjektet, før publikum inviteres til å komme med spørsmål og delta i debatten om noen av problemstillingene som reises.

– En ting som jeg reagerer på er at vi vanligvis er opptatt av vern. De gamle fangstgropene på Dovre holdt på å utrydde villreinen, likevel er gropene fredet. Hva er det som gjør at vi vil slette ut sporene etter vår militære aktivitet? I 2011 var Norge verdens største våpeneksportør, sier Bennin.

– Men mange mener oppryddingen på Hjerkinn er et fornuftig prosjekt?

– Ja, og jeg tror ikke motivet bevisst har vært å dekke over ubehagelige sider ved Norgeshistorien. Men jeg vil at vi skal stoppe opp og reflektere over hva som skjer når vi restaurerer de fysiske sporene av en del av historien. Prosjektet på Hjerkinn aktualiseres også nå i grunnlovsjubileet. I 1814 ble naturen på Dovre brukt som et av de viktige symbolene ved nasjonsbyggingen. På en måte skjer det samme nå, sier Bennin.

Se også side 14 og 15.

FØRERLØS: Området på Hjerkinn er så farlig at dumperen som skal renske området for sprengladninger må fjernstyres.
Foto: Andreas Benin

– Spennende å bli kunst-tolket

– Det er spennende at prosjektet på Hjerkinn blir tolket av en kunstner, sier Trond Enemo i Forsvarsbygg.

HAMAR: Trond Enemo, kommunikasjonsleder i Forsvarsbygg har ingenting imot at kunstneren Andreas Bennin setter spørsmålstegn ved tilbakeføringensprosjektet på Dovre.

– Vi har samarbeidet tett med Andreas og gitt ham full tilgang til skytefeltet, sier Enemo. Han understreker at Forsvarsbygg gjennomfører prosjektet på vegne av storsamfunnet fordi det foreligger et stortingsvedtak om saken.

– Nå er vi akkurat ferdig med den niende ryddesesongen. Vi har fjernet mange av de fysiske anleggene og har gått manngard for å lokalisere eksplosivene. Det er også ryddet søppel og metallskrap. Tilbakeføringen av Hjerkinn skytefelt til naturen er egentlig et banebrytende miljøprosjekt, sier Enemo.

– Så Forsvarsbygg har ikke noe i mot å få et kritisk kunstnerisk lys på prosjektet?

– Nei, tvert imot. Jeg håper folk vil se utstillingen. Det er viktig at folk engasjerer seg i arbeidet som skjer på Dovre, og bare fint at det blir tolket av en så dyktig kunstner!

FORNØYD: Trond Enemo i Forsvarsbygg oppfordrer publikum til å se utstillingen.
Pressefoto

Må bare leses!

BOK

OLE O. MOEN
USA Supermakt i dyp demokratisk krise
Forlaget Historie & Kultur as
Anmeldt av Per Ivar Henriksbø

Jeg har lært hundre ganger mer om USA ved å lese lillehamringen Ole O. Moens siste bok enn på å se og høre norske amerikakorrespondenter gjennom mange tiår.

Måtte «USA Supermakt i dyp demokratisk krise» bli obligatorisk for alle reportere som skal dekke landet der vest. Det tjener korrespondentligaen til liten ære, det vi hittil har fått vite om samfunnssystemet over there og hvordan det fungerer. Da er det godt vi har folk som Ole O. Moen. En mann med ett eneste formål når han leverer fra seg noe: Gjøre oss klokere og mer kunnskapsrike, og at vi skal forstå det litt for mange av oss går rundt og tror vi forstår. Hans nye bok er et gourmetmåltid for alle som har lyst til å vite, alle som er nysgjerrige på USA og amerikansk politikk.

Å være utsendt reporter eller korrespondent er krevende. Radio-, TV- og avisformatet har betydelige begrensninger. Likevel tjener det dem som rapportere hjem til oss, med Det hvite hus på bakteppet, til liten ære at de hittil ikke har gitt oss flere kunnskaper enn de har.

For Moen er allmennheten publikum. Boka er ikke skrevet i «ekspert»-språk. Han beretter så de fleste av oss følger greit med, enten det handler om valg- og styringssystemet, rettsvesenet, lobbyvirksomheten eller historien. Det siste er forfatterens verktøy for at vi skal skjønne det USA vi har foran oss i dag, det USA Moen vil gjøre oss oppmerksom på.

Med skarpt og kritisk blikk går forfatteren grundig til verks. Kildetilfanget er stort. Dokumentasjonen er det lite i vegen med.

Noen ganger føler man kanskje at han liker demokratene hakket bedre enn republikanerne. Antakelig fordi han har funnet enda mer å sette fingeren på hos sistnevnte. Søkelyset rammer ikke kun den ene parten.

Det USA forfatteren skildrer skremmer. Demokrati kan være så mangt, har historien fortalt oss. De som lever i troen at måten USA styres og regjeres ligner vårt eget høyrestyrte «sosialdemokrati» har all grunn til å skaffe seg og lese Moens bok. Like god grunn har norske politikere.

Litt innvendinger: Mange «Og»- og «Men»-setninger og ofte komma i stedet for punktum forringer språket. Litt pirk: Moen kaller lobbyismen millionindustri. Han mener vel milliardindustri?